

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 230 9730

www.ip-rs.si

gp.ip@ip-rs.si

Številka: 007-48/2022/6

Datum: 30. 1. 2024

Ministrstvo za notranje zadeve
gp.mnz@gov.si

**ZADEVA: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih (EVA 2022-1711-0027)
– MNENJE**

ZVEZA: objava na portalu e-Demokracija

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec (IP) se je preko objave na portalu e-Demokracija seznanil s Predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih – EVA 2022-1711-0027 (predlog ZTuj-2I), ker se predpis nanaša tudi na vprašanja pravice do zasebnosti in varstva osebnih podatkov, IP na podlagi 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) v nadaljevanju posreduje svoje mnenje.

Kot ugotavlja IP, je iz prejetega gradiva razbrati, da naj bi se na podlagi predloga ZTuj-2I načrtovali posegi v ustavno pravico do varstva telekomunikacijske zasebnosti iz 37. člena Ustave, in sicer brez sodne odredbe. Tako naj bi po novem drugi odstavek 90. člena ZTuj-2, ki sicer ureja obveznosti tujca v postopku, določal, da lahko policija za tujca nastanjenega v centru za namen identifikacije odredi vsebinski pregled elektronskih in z njo povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov, kot so telefon, telefaks, računalnik, disketa, optični mediji in spominske kartice, zaradi pridobitve podatkov v elektronski obliki.

Nov drugi odstavek 90. člena ZTuj-2 naj bi se glasil:

»(2) Tujec, nastanjen v centru, mora poleg spoštovanja obveznosti iz prejšnjega odstavka, sodelovati s policijo, diplomatskimi predstavništvi in konzulati pri ugotavljanju njegove istovetnosti. V primeru, da tujec ne spoštuje obveznosti iz prejšnjega odstavka in s tem onemogoča izvajanje ukrepa ugotavljanja njegove istovetnosti, se lahko izvede vsebinski pregled elektronskih in z njo povezanih naprav ter nosilcev elektronskih podatkov, kot so telefon, telefaks, računalnik, disketa, optični mediji in spominske kartice, zaradi pridobitve podatkov v elektronski obliki. Če obstaja utemeljena verjetnost, da elektronska naprava vsebuje elektronske podatke, na podlagi katerih je mogoče tujca identificirati, policija s sklepom odredi pregled te naprave. Vsebinski pregled naštetih naprav izvede za to pristojna in ustrezno usposobljena uradna oseba na ministrstvu, pristojnem za notranje zadeve. Pritožba zoper sklep ne zadrži izvršitve. Pridobljene podatke se zabeleži v uradnem zaznamku. Če se pridobi podatke ki se ne nanašajo na identifikacijo, se jih takoj izbriše in to zabeleži v uradnem zaznamku.«.

Iz navedene določbe izhaja, da naj bi pri predvidenem pregledu vsekakor šlo med drugim tudi za vpogled v vsebine, ki so predmet varstva komunikacijske zasebnosti v skladu z Ustavo. Ta v 37. členu glede posegov v zasebnost komunikacij določa tri bistvene pogoje za dopustnost posega v pravico do tajnosti pisem in drugih občil. Prvi pogoje je, da je tak ukrep predpisan v zakonu, drugi pogoj je obstoj

odločbe sodišča, kot tretji pogoj pa je določena nujnost takega posega za uvedbo ali potek kazenskega postopka ali za varnost države.

Navedena sprememba 90. člena ZTuj-2 dvema od teh pogojev ne zadosti. Kot pojasnjuje predlagatelj, pa naj bi bila predlagana sprememba posledica dejstva, da se v postopkih s tujci pogosto ugotavlja, da imajo kopije svojih osebnih dokumentov in drugih listin, ter kontaktne podatke svojcev shranjene na elektronskih nosilcih (GSM, USB ključ, spominske kartice....). Kot še pojasnjuje predlagatelj, v primerih, ko tujec v postopku sodeluje in omogoči vpogled v omenjene medije, s tem izjemno pripomore k potrditvi njegove identitete in v nadaljevanju pridobitvi ustreznega potovalnega dokumenta za vrnitev v domovino. Predlagatelj pa navaja, da v primerih, ko tujec v postopku ne sodeluje, kar je sicer po zakonu dolžan, pristojni organi nimajo zakonske podlage (razen, da bi šlo za sum kaznivega dejanja ali prekrška), da tudi proti volji tujca pregledajo omenjene elektronske naprave in s tem potrdijo izvor in v nadaljevanju istovetnost tujca.

Šlo naj bi za ukrep, ki je izključno namenjen ugotavljanju istovetnosti in na koncu izvršitvi odločbe o vrnitvi in se izvede v Centru za Tujce, v fazi, ko je tujec že v postopku odstranitve in mu je v tej zvezi omejeno gibanje. Pregled naprav naj bi na podlagi ustreznega sklepa, izvedla za to pristojna in usposobljena oseba znotraj MNZ – NFL. Predlagatelj pojasnjuje, da naj bi takšno prakso uporabljali v več državah EU – med drugim v Nemčiji, Grčiji in na Islandiji. Glede na študijo EMN, objavljeno leta 2017, naj bi bil zaseg mobilnih telefonov in drugih podatkovnih naprav za identifikacijo državljanov tretjih držav implementiran na Nizozemskem, v Estoniji, na Hrvaškem, v Nemčiji, Litvi in na Norveškem. Glede na poročilo AFAR 2023 pa naj bi bil pregled telefonov dovoljen tudi v Belgiji (od leta 2017), Avstriji (od leta 2018) in v Švici (od leta 2021).

Predlagatelj v zakonskih obrazložitvah ne pojasni, zakaj za opisan postopek odstopa od določb Ustave, niti ne navaja, kakšna naj bi bila ureditev tega ukrepa v drugih državah, ki jih navaja kot primer. IP ni zasledil, da bi predlagatelj v zvezi z opisanim ukrepom izvedel oceno učinkov v zvezi z varstvom podatkov po 24. členu ZVOP-2.

Iz navedenega je mogoče sklepati, da je predlagana določba v neskladju z Ustavo RS, zato IP predlaga, da se določba bodisi črta bodisi se bistveno dopolni na način, da bo skladna z Ustavo ter bodo ustrezno določeni vsi ukrepi za varovanje pravic in svoboščin ranljive skupine tujcev, ki bodo takim ukrepov podvrženi.

Kot je razbrati iz prejetega gradiva, se predlog ZTuj-2I v preostalem delu ne nanaša na urejanje obdelave osebnih podatkov izven že zakonsko določene ali izven obdelav predvidenih z neposredno uporabljivimi uredbami EU oziroma se primarno nanaša na druga področja zakonskega urejanja.

IP dokončne presoje obstoja pravnih podlag v mnenju ne more izvesti, saj je to naloga in odgovornost upravljavca, zato zgolj iz previdnosti dodajamo, da mora biti glede na 38. člen Ustave vsaka obdelava osebnih podatkov primarno opredeljena z zakonom in ne podzakonskim aktom ter skladna s 15. členom Ustave.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke